

แก๊สนี้...ร้ายกว่าที่คิด / พิษลักษณะ ภัยดีเจริญ

การใช้แก๊สน้ำตาเพื่อสลายฝูงชน บริเวณหน้ารัฐสภา น่าจะเป็นครั้งแรกในเมืองไทย ที่มีการใช้อาวุธเคมีอย่างเปิดเผย

กรุงเทพธุรกิจ ออนไลน์ : โดยการยิงจากลากล่องปืนยาวเข้าใส่ฝูงชนด้วยความถี่สูง จึงมีผู้ได้รับสารพิษจากแก๊สน้ำตาจำนวนมาก และส่วนใหญ่มีอาการน้ำตาไหล แสบจุก แสบตัว แสบปาก คลื่นไส้ และบางคนเนื้อเยื่อฉีก หากย้อนไปถึงเรื่องการใช้แก๊สน้ำตา ในปี 2512 มีการลงมติจาก 80 ประเทศทั่วโลกให้ถือว่า แก๊สน้ำตา เป็นอาวุธเคมีชนิดหนึ่งที่ถูกห้ามใช้ในสงครามตามสนธิสัญญาเจนีวา แต่ยังมีการใช้ในการสลายการชุมนุมชนของฝูงชนในหลายๆ ประเทศ และมีวิธีการใช้แตกต่างกันไป

"แก๊สน้ำตานอกจากจะทำให้เกิดอาการระคายเคือง แสบเนื้อ แสบตัว แสบตา ตัวบวมแดงแล้ว บางคนยังได้รับแรงอัดจากแก๊สน้ำตา ทำให้แก้วหูแตก แก้วหูทะลุ มีอาจารย์คณะสัตวแพทยคนหนึ่งนั่งหัวท้ายไปสองนิ้ว นอกจากนี้บางคนเกิดรอยแผลไหม้ด้วย" **น.พ.สุรเชษฐ์ สถิตนิรามัย** ผู้อำนวยการศูนย์เรนทร กระทรวงสาธารณสุข กล่าวถึงเหตุการณ์การสลายฝูงชนที่เกิดขึ้นเมื่อเร็ว ๆ นี้

อาวุธเคมี...แก๊สน้ำตา

จะว่าไปแล้วคนไทยรู้เรื่องแก๊สน้ำตาค่อนข้างน้อย เพราะประเทศเราไม่ค่อยมีการใช้แก๊สน้ำตาเพื่อสลายฝูงชน ซึ่งเรื่องนี้ถือว่าเป็นบทเรียนครั้งสำคัญ อันหมายถึงชีวิตคนไทยด้วยกัน ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจและประชาชนต่างได้รับผลกระทบจากการใช้แก๊สน้ำตา ซึ่งอาวุธเคมีชนิดนี้ค้นพบโดยชาวอเมริกันสองคนชื่อ Ben Corson และ Roger Staughton เมื่อปี ค.ศ. 1928 และใช้ชื่อว่า แก๊ส CS จะมีสภาพเป็นควัน ส่งผลกระทบต่อเยื่อภายในช่องปากและโพรงจมูก ทำให้ผิวหนังระคายเคือง น้ำไหลออกจากตา จมูกและปาก รวมทั้งผลกระทบต่อทางเดินระบบหายใจ ฯลฯ

หน่วยงานป้องกันด้านสิ่งแวดล้อมของสหรัฐอเมริกา ระบุว่า ส่วนผสมของตัวทำลายลายในสารเคมีแก๊สน้ำตา อาจก่อให้เกิดมะเร็งหรือการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมก็ย่อมได้ กรณีดังกล่าวขึ้นอยู่กับปริมาณของสารละลาย หากมีความเข้มข้นสูง ก็จะก่อให้เกิดภาวะสับสนทางจิต ปวดศีรษะ หัวใจเต้นแรง ปัญหาประจำเดือน การแท้ง และมีผลกระทบต่อปอดและระบบย่อยอาหาร

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงคำถามมากมายว่า การใช้แก๊สน้ำตาเพื่อสลายฝูงชนในเมืองไทยครั้งนี้ รัฐบาลได้ตระหนักถึงพิษภัยและผลกระทบที่จะตามมาหรือไม่เพราะสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้มีการใช้แก๊สน้ำตาดังเข้าใส่ฝูงชน ซึ่งมีผลกระทบต่างจากการขว้างปาใส่ฝูงชน

รองศาสตราจารย์ ดร.ปณิธาน วัฒนายากร คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแก๊สน้ำตาว่า อาวุธเคมีชนิดนี้ในหลายประเทศใช้เพื่อควบคุมฝูงชน แต่ควรใช้ในพื้นที่เปิด แม้จะเป็นอาวุธไม่ร้ายแรง แต่ต้องรู้จักวิธีการใช้ ไม่ใช่ขว้างเข้าใส่ฝูงชน และมีข้อสังเกตว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ได้ผลกระทบเช่นกัน เนื่องจากไม่ได้รับ

การฝึกฝนวิธีการยิงแก๊สน้ำตาอย่างถูกต้อง เพราะแก๊สน้ำตามีหลายรูปแบบ ทั้งแบบขว้างเข้าใส่ฝูงชนและการยิงด้วยลากล่องปืน

หากเปรียบเทียบกันต่างประเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แก๊สน้ำตา ต้องฝึกฝนวิธีการใช้และรู้ถึงผลกระทบจากแก๊สน้ำตา เจ้าหน้าที่ในอังกฤษและอเมริกา โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่เอฟบีไอ ต้องทดลองเข้าไปอยู่ในห้องบมแก๊ส เพื่อจะได้รู้ว่า เวลาถูกแก๊สน้ำตา ร่างกายจะมีปฏิกิริยาอย่างไร และควรดูแลตัวเองอย่างไร

"หากคนที่แพ้แก๊สน้ำตามากๆ แล้วตามองไม่เห็น ในต่างประเทศจะเอาน้ำนมล้างหน้าและตา และทุกกรณีต้องไปหาหมอ ขอสำคัญคือ เมื่อโดนแก๊สน้ำตาต้องรีบถอดเสื้อผ้าชุดเก่าออกทันที"

ความรุนแรงของสารเคมี

หากโดนแก๊สน้ำตาไม่กี่นาที ก็จะได้รับผลกระทบไม่มากนัก แต่ถ้าอยู่ในบริเวณนั้นเป็นเวลานานก็จะเกิดอาการหลายอย่างตามมา จึงไม่แปลกที่ประชาชนหลายร้อยคนต้องถูกห้ามส่งโรงพยาบาล จากตัวเลขศูนย์เรนทรพบว่า มีผู้ป่วยรวมๆ กว่า 400 คน ทั้งปัญหาจากแก๊สน้ำตา ปัญหาการเหยียบกันเอง และบาดเจ็บจากการหนีอื่นๆ แม้คนส่วนใหญ่จะมีอาการปวดแสบปวดร้อน และแสบตา แต่หลังจากนั้น 2-3 วันบางคนอาจมีอาการมากกว่านั้นคือ มีอาการแผลพุพอง หรือมีอาการแพ้ปรากฏให้เห็น

"ในอิสราเอลและอังกฤษ มีบางกรณีที่พบว่า หลังจากโดนแก๊สน้ำตาไม่กี่นาทีก็เสียชีวิต ซึ่งเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของสารเคมีที่ใช้ หากเด็ก ผู้หญิง และคนท้องโดนแก๊สน้ำตาจะได้รับผลกระทบรุนแรงและการใช้แก๊สน้ำตาดังขึ้นอยู่กับสถานที่ด้วย ถ้าใช้แก๊สน้ำตาในห้องแคบๆ ก็จะทำให้ตายได้เลย เรื่องการใช้แก๊สน้ำตา หลายประเทศมีการเคลื่อนไหวแรงๆ ไม่ให้มีการใช้ และพบว่า แก๊สน้ำตาในจีนและอังกฤษ มีความเข้มข้นของสารเคมีสูงกว่าในอเมริกา ในอังกฤษคนเสียชีวิตจากแก๊สน้ำตาถูกมองว่า ตำรวจทำเกินกว่าเหตุ และมีกรณีที่ไม่เสียชีวิตแต่เนื้อเยื่อมีปัญหา มีแผลพุพองน่าเหลือใจ ซึ่งเป็นกรณีฟ้องร้องเมื่อ 3-4 ปีที่แล้ว" รศ.ดร.ปณิธาน ให้ข้อมูล

ความไม่เข้าใจในเรื่องวิธีการใช้แก๊สน้ำตาในเมืองไทย เป็นอีกกรณีที่ถูกตั้งข้อสงสัย เพราะวิธีการใช้ปืนล่ากลองยาวยิงแก๊สน้ำตาเข้าใส่ฝูงชนในระยะใกล้ ก็ไม่ใช่วิธีการที่หลายประเทศใช้ เพราะวิธีการดังกล่าวทำให้คนป่วยและบาดเจ็บจำนวนมาก เนื่องจากระยะการยิงแก๊สน้ำตาควรอยู่ประมาณ 100-150 เมตร และยิงในระดับประมาณ 45 องศา

ส่วนสาเหตุที่ทำให้คนป่วยจำนวนมาก เนื่องจากพื้นที่ในการใช้แก๊สน้ำตา ค่อนข้างแคบ อากาศถ่ายเทไม่สะดวก ซึ่งเป็นการใช้ความรุนแรงเกินความจำเป็น จากรายงานของศูนย์เรนทร เหตุการณ์ในครั้งนี้ ประชาชนบาดเจ็บและป่วยต้องเข้าห้องไอซียูจำนวนกว่า 20 คน

"การใช้แก๊สน้ำตาจะบอกว่า เป็นของเด็กเล่น ไม่มีอันตรายก็ไม่ใช่ แม้จะไม่ทำให้เสียชีวิต แต่อาวุธชนิดนี้ก็ทำให้คนบาดเจ็บได้ และมีตัวอย่างในต่างประเทศที่คนตายเพราะแก๊สน้ำตา" รศ.ดร.ปณิธาน กล่าว

ผลกระทบจากแก๊สน้ำตา

สำหรับคนที่ร่างกายแข็งแรง ผลกระทบที่ได้รับจากแก๊สน้ำตาจะออกฤทธิ์เพียงชั่วขณะหนึ่ง แต่บางคนก็ได้รับผลกระทบเป็นเวลานาน โดยเฉพาะผู้หญิง เด็กและคนท้องอาจแท้งลูกได้ ส่วนคนที่ติดยาเสพติดหรือเมาสุรา รวมถึงคนสติไม่สมประกอบ อาจได้รับผลกระทบจากแก๊สน้ำตาไม่มากนัก ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับประสาทสัมผัสการรับรู้ของแต่ละคน และสภาพความแข็งแรงของร่างกาย

"สังคมไทยมีความรู้เรื่องแก๊สน้ำตาน้อยมาก ผมคิดว่า ถ้ารัฐจะใช้แก๊สน้ำตาก็ควรมีมาตรการที่รัดกุมกว่านี้ ทั้งในเรื่องการป้องกันตัวเองและให้ความรู้ประชาชน ใครที่ได้รับแก๊สน้ำตา ควรเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ เพราะมีคราบของสารเคมีติดตามเสื้อผ้า และควรล้างหน้าล้างตา ที่สำคัญคือ ควรออกจากบริเวณนั้นเพราะสารเคมีเหล่านี้ยังอยู่บริเวณนั้น" รศ.ดร.ปณิธาน ย้ำเตือน

ว่าไปแล้วผลกระทบที่ได้จากแก๊สน้ำตามีหลายระดับ น.พ.สุรเชษฐ์ บอกว่า ส่วนใหญ่มีมีอาการระคายเคืองจากสารเคมี แสบตา แสบตัว และบางคนมีอาการบวมแดง ส่วนผลกระทบจากแรงอัดของแก๊สน้ำตาที่ตำรวจยิงเข้าใส่ ทำให้บางคนแก้วหูแตก หูอื้อ นิ้วมือ และนิ้วเท้าแตก

นอกจากนี้ยังมีคนที่โดนเปลวความร้อนในช่วงที่ลูกกระสุนแก๊สน้ำตาแตก ทำให้ได้รับบาดเจ็บเป็นแผลไฟไหม้บนร่างกาย และยังมีกรณีแรงอัดจากการยิงแก๊สน้ำตากระทบกับวัตถุใดวัตถุหนึ่งแล้วกระเด็นมาใส่ฝูงชน ทำให้แรงเหวี่ยงของวัตถุนั้นกระเด็นมาโดนบางคนได้รับบาดเจ็บ เนื้อเยื่ออาจฉีกขาดได้ ขึ้นอยู่กับปริมาณแรงอัด

"ผมเป็นหมอผ่าตัด ก็เพิ่งได้เห็นคนป่วยจากแก๊สน้ำตาก็คราวนี้ หมอไทยรักษาคนป่วยจากแก๊สน้ำตาน้อยมาก" คุณหมอสุรเชษฐ์ กล่าว

ไม่ใช่แค่ผลกระทบทางกายที่ทำให้คนต้องบาดเจ็บทั้งเนื้อตัวแสบคันเนื้อเยื่อฉีกขาด มีแผลไฟไหม้ การใช้แก๊สน้ำตาแบบปืนล่ากลองยาว อาจารย์ปณิธานบอกว่า กรณีที่เกิดขึ้นในเมืองไทยยังมีผลกระทบเชิงจิตวิทยา ขณะที่ฝ่ายตำรวจคิดว่าไม่ใช่อาวุธร้ายแรง แต่ฝ่ายประชาชนมองว่าเป็นอาวุธปืน เพราะมีลักษณะการยิงเสียงดังเหมือนปืน

"คนส่วนใหญ่ก็คิดว่า รัฐบาลหันปากกระบอกมาใส่ประชาชน แต่รัฐบอกว่าไม่ใช่ปืน นี่เป็นการสลายม็อบ ในต่างประเทศหน่วยรักษาความปลอดภัยของประธานาธิบดีเคยใช้ปืนแก๊สน้ำตา ซึ่งในทางจิตวิทยาก็มีผลต่อ

ความรู้สึกของประชาชน กรณีที่เกิดขึ้นในเมืองไทย ทำให้เกิดความตื่นเครียดในหมู่ประชาชน รัฐบาลในต่างประเทศจะคำนึงถึงผลกระทบทางจิตวิทยามาก ส่วนใหญ่จะใช้แก๊สน้ำตาแบบขว้างเข้าใส่" รศ.ดร.ปณิธาน กล่าว

วิธีป้องกันตัวจากแก๊สน้ำตา

เห็นได้ว่า ประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ ก็ไม่มีความเข้าใจเรื่องการใช้แก๊สน้ำตาและไม่ค่อยรู้วิธีการป้องกันตัว

หากพิจารณากันตั้งแต่ปริมาณของสารเคมีแก๊สน้ำตา ก็ไม่อาจทราบได้ว่า เป็นขนาดที่มีความเข้มข้นระดับไหน แต่ที่แน่ๆ การใช้แก๊สน้ำตา ทำให้ประชาชนและเจ้าหน้าที่ตำรวจบาดเจ็บและป่วยจำนวนมาก เพราะมีการยิงเข้าใส่ประชาชนมากเกินไปจนเกินความจำเป็น

หากใครอยู่ในสถานการณ์การสลายฝูงชนด้วยแก๊สน้ำตา ขออย่าเตือนว่า ควรเปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ทันที หรือถ้ามีอาการแพ้มากๆ ตามองเห็น ควรใช้น้ำนมล้างตา และไม่ควรให้เสื้อผ้าเปียก เพราะสารเคมีจะติดตัว

วิธีการป้องกันเบื้องต้น

ควรใส่เสื้อผ้าที่ปกคลุมผิวหนัง ใส่แว่นกันแดด หรืออาจใช้แว่นว่ายน้ำ หน้ากากป้องกันแก๊ส และควรเตรียมขวดน้ำเพื่อใช้ล้างตา และล้างหน้าเวลาโดนแก๊สน้ำตา ยิ่งใช้น้ำเกลือล้างก็ยิ่งดี

ที่สำคัญคือ ไม่ควรทาวาสลิน ออยล์ที่มีส่วนผสมของแร่ สารป้องกันแดดหรือมอยส์เจอร์ไรเซอร์ที่มีส่วนผสมของออยล์บนผิวหนัง เนื่องจากมีคุณสมบัติในการจับสารเคมี ถ้าโดนแก๊สน้ำตาควรถอดคอนแทคเลนส์ออกทันที และควรอยู่ห่างจากจุดที่ยิงแก๊สน้ำตามากที่สุด ให้อยู่ในบริเวณอากาศถ่ายเทได้สะดวก

อาการจากแก๊สน้ำตา

อาวุธเคมีชนิดนี้มีผลต่ออวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ทั้งตา เยื่อเมือก และทางเดินหายใจ เยื่อของปากและผิวหนัง จะทำให้น้ำตาไหล และอาจทำให้ตามองไม่เห็น (ตาบอดชั่วคราว) หากถูกกระแทกโดยตรงอาจเกิดแผลที่กระจกตาได้ หรืออาจมีเลือดออกในลูกตา และติดเชื้อที่ตาภายหลังได้

ผลกระทบต่อทางเดินอาหาร นอกจากแสบปาก น้ำลายไหล อาจมีคลื่นไส้ อาเจียน และท้องเสียได้

ส่วนผลกระทบต่อทางเดินหายใจ จะทำให้เกิดปัญหาอาการไอ จาม เจ็บคอ แน่นหน้าอก หอบเหนื่อย จนหายใจไม่ออก โดยเฉพาะคนไข้จากโรคหอบ หืด ฝูงลมโป่งพอง ต้องระวังมากกว่ากลุ่มอื่น หากได้รับปริมาณมากอาจมีอาการปอดบวมน้ำ

ด้านผิวหนัง จะมีอาการแสบ บวมแดง สัมผัสสั่นๆ อาจเหมือนถูกไฟไหม้ ผิวหนังอักเสบ

โดยปกติแล้วการออกฤทธิ์ของแก๊สน้ำตา จะออกฤทธิ์ทันทีที่สัมผัส และคงอยู่นานประมาณ 10-30 นาที และบางคนอาจมีอาการหลังจาก 2-3 วันหรืออาการอาจอยู่นานถึง 3 วัน